

Örmény ruhában

2010 április 27. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot.

K?rösi Csoma Sándorral kétszer találkoztam: egyszer Kodály kórusm?vében, amely a Sirass anyám, sirass… kezdet? székely keserves feldolgozása, másodszor Közép-Ázsiában, Buharában. A népdal és Kodály is siratja, s persze vele együtt mi is, de a 34 éves Csoma annak idején nagy örömmel indult útnak. A nagyenyedi Heged?s Sámuel szerint így búcsúzott 1819 novemberében: „No, holnap isten segedelmével indulok!” Tudta-e, hogy hová, érezte-e hosszú, örökre befejezetlenül maradt útjának veszélyeit? Csak annyit tudott, hogy meg kell találnia az ?sök földjét valahol Ázsiában. A nagy Tatárföld, s azon belül is a jogurok vagy sárga ujgurok földje volt K?rösi Csoma álmainak soha el nem ért, végs?nek hitt célja.
„Csoma már 1820 szeptemberét?l iráni (perzsa) földön jár, azaz olyan országban, amelynek a nyelvét nem ismeri – írja egyik monográfusa, Terjék József. – Fölismeri a perzsa nyelvtudás fontosságát, s elhatározza, hogy megtanulja ezt a nyelvet is. Közben tökéletesíti angoltudását, mivel Teheránban az angol követségen baráti segít?kre talál. Pénze elfogy, levéllel fordult a nagyenyedi patrónusokhoz, hogy támogassák további útjában. A választ azonban nem várja meg, mivel a követségen anyagiakkal is segítik, így tovább tud utazni. Tudatában van, hogy útja innen már az európaiak számára veszélyes területekre visz, ezért Teheránban hátrahagyja valamennyi iratát, szellemi végrendeletét tartalmazó levelét is … és örmény ruhában folytatja útját.”
Hosszú ideig tartózkodik Meshedben, ahonnan aztán a turkománok földjén (Türkmenisztánon) át Buharába érkezett: vagy ezen a tájon („Nagy-Buharia”), vagy Jarkend vidékén („Kis-Buharia”) véli megtalálni a magyarság ?shazáját. „Az ekkor még független emirátus f?városából egy háborús vaklárma ötnapi tartózkodás után gyors távozásra készteti, mégpedig Afganisztán felé. Elhatározása ma is több okból is talányos. Orosz nyelvtudása, európai származása talán elegend? védelmet nyújtott volna háborús helyzet kialakulása esetén is. Az is ismeretlen, hogy ha mindenképpen helyesnek vélte Buharát elhagyni, akkor miért nem Szamarkand felé veszi útját, ahogy azt tervezte is?” Néhány ezer kilométeres út vállalásával Kasmíron, Afganisztánon át két biztonságot nyújtó francia katonatiszttel kelt át a híres és hírhedt Haibár-hágón, s ezzel indiai földre lépett.
Élete további alakulása, a hazájába való soha vissza nem térése közismert. Ezért K?rösi kapcsán másik népdal kezd? sorát is idézhetem: Elindultam szép hazámból… Ezt az éneket Bartók gy?jtötte népdalgy?jt? útjainak legelején Békésgyulán. Azt is mondhatom, hogy így s ezzel indult Bartók pályája. Tudjuk, hogy élete alkonyán ? is eljutott a világ (másik) végére, de csak haló poraiban, fél évszázaddal halála után tért haza. Csoma meg maradt Indiában: örökös álmát ott alussza Dardzsilingben, távol Erdélyt?l.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló